

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра конституційного права та прав людини**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

____.____.2021

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»**

Статус дисципліни: minor (вибіркова)

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузі знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: «Право»

Форми здобуття вищої освіти: денна та заочна

Мова навчання: українська

Навчальний рік розроблення: 2021

Форма підсумкового контролю: іспит

Київ - 2021 рік

Розробники:

Калиновський Б.В. - завідувач кафедри конституційного права та прав людини НАВС, доктор юридичних наук, професор

Кулик Т.О. – доцент кафедри конституційного та прав людини НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

Сьох К.Я. – доцент кафедри конституційного та прав людини НАВС, кандидат юридичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри конституційного права та прав людини протокол від ____.____.2021 № __.

Завідувач кафедри конституційного права та прав людини

_____ **Богдан КАЛИНОВСЬКИЙ**

Схвалено науково-методичною радою НАВС

Протокол від ____.____.2021 № __

Голова науково-методичної ради

_____ **Станіслав ГУСАРЄВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20_/20_ н.р. без змін, зі змінами (Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від ____.____.2021 № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.2021 № __

Завідувач кафедри **Богдан КАЛИНОВСЬКИЙ**

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

протокол засідання кафедри
від ____.____.2021 № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.2021 № __

Завідувач кафедри **Богдан КАЛИНОВСЬКИЙ**

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

протокол засідання кафедри
від ____.____.2021 № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.2021 № __

Завідувач кафедри **Богдан КАЛИНОВСЬКИЙ**

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

протокол засідання кафедри
від ____.____.2021 № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.2021 № __

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Програма навчальної дисципліни «Конституційне процесуальне право» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії.

«Конституційне процесуальне право» є варіативною навчальною дисципліною, яка відноситься до блоку фундаментальних та професійно-орієнтованих навчальних дисциплін. Названа дисципліна передбачає опанування основних принципів, засад конституційного процесуального права, предмету та методу конституційного процесуального права; етапів історії становлення конституційної процесуальної науки, системи методів її пізнання, впливу на об'єкти, а також сукупності наукових знань щодо змісту, структури наукових і практичних методів, умов та правил їх застосування.

Як галузева юридична наука «Конституційне процесуальне право» вивчає суспільні відносини, що виникають у зв'язку з реалізацією суб'єктами конституційних відносин своїх прав і обов'язків, які складаються в процесі організації і здійснення публічної влади. У процесі вивчення курсу здобувачі ступеню вищої освіти отримують знання про конституційне процесуальне право як галузь права, науку та навчальну дисципліну; організацію роботи Верховної Ради України та її органів, Президента України, органів виконавчої та судової влади, органів місцевого самоврядування тощо

Предметом вивчення навчальної дисципліни є:

- предмет, джерела та система конституційно-процесуального права України;
- виборчий процес в Україні;
- референтний процес в Україні;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Верховної Ради України, її органів та народних депутатів України;
- законодавчий процес в Україні та його стадії;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Рахункової палати в Україні;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Президента України та допоміжних органів і служб при Президентові України;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Ради національної безпеки і оборони України;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності виконавчої влади в Україні;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності органів судової України.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційне процесуальне право» є надання знань, умінь, навичок, пов'язаних з основними поняттями конституційно-правового регулювання, а саме:

а) *науково-юридична*: закласти та сформувати у здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії знання з конституційного процесуального права, його норм та інститутів, а також дати чітке уявлення щодо їх органічних зв'язків з іншими галузями права;

б) *загальноосвітня*: вивчення історичних передумов конституційного процесу в Україні та його впливу на всі галузі права, міжгалузеві зв'язки, вплив на державотворчі процеси в країні;

в) *виховна*: сприяти формуванню патріотизму, громадсько-політичної та правової культури майбутнього юриста.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Конституційного процесуального права» є:

- вивчення дисципліни, що полягає у набутті здобувачами ступеня вищої освіти доктора філософії знань, умінь і навичок (компетентностей) ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання в науково-дослідній та практичній діяльності;

- вивчення навчальної дисципліни «Конституційне процесуальне право» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки випускника, при якому він повинен оволодіти основними загальними та фаховими компетентностями.

Перереквізити:

Теорія держави та права, Конституційне право, Міжнародне право, Право Європейського Союзу, Міжнародний захист прав людини, Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності.

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня наукового доктора філософії:

Інтегральна компетентність: Здатність генерувати нові ідеї та пропозиції, розв'язувати комплексні проблеми, приймати організаційно-управлінські рішення у сфері професійної та/або дослідницько-інноваційної юридичної діяльності, застосовувати методологічний інструментарій наукової та педагогічної діяльності, а також здійснювати власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну для переосмислення наявних і формування нових цілісних правових знань і практичне значення для вдосконалення національної правової системи в умовах європейського та євроатлантичного курсу України.

Загальні компетентності:

– Здатність діяти та працювати як відповідальний громадянин та брати активну участь у соціальному житті з урахуванням принципів і норм, пов'язаних з людиною, групою, організацією, суспільством, економікою, політикою та культурою, усвідомлювати цілі та ідей сталого розвитку, зокрема

щодо запобігання негативним екологічним змінам на глобальному рівні (ЗК-10);

– Здатність усвідомлювати різноманітності та культурні особливості різних суспільств і народів, бути відкритим до культурного самовираження, поважати його, а також дотримуватися етичних норм і бути відповідальним стосовно творчої та інтелектуальної власності (ЗК-12).

Фахові компетентності:

– Здатність осмислити та зрозуміти глобальні світові процеси у правовому житті суспільства, що відбуваються на міжнародному і регіональних рівнях, та їх вплив на модернізацію національної правової системи України за допомогою сучасної методології юридичної науки (СК-7);

– Здатність пізнати правові явища та процеси в різних державах і культурах світу, особливості порівняльно-правового аналізу окремих об'єктів порівняльного правознавства, засвоїти наукові відомості про якісні характеристики зарубіжного права та можливості їх використання у вітчизняній юридичній практиці (СК-18);

– Здатність аналізувати нагальні проблеми сучасного публічного права, оцінювати вітчизняне конституційне та пов'язані з ним інші галузі законодавства на предмет відповідності міжнародним і європейським стандартам (СК-19).

Програмні результати навчання:

– Характеризувати сутність, стан і можливі вектори розвитку глобальних світових правових процесів, що відбуваються на міжнародному і регіональних рівнях, та їх вплив на вдосконалення національної правової системи України за допомогою гносеологічного потенціалу сучасної методології юридичної науки (ПРН – 7);

– Здійснювати аналіз національних правових систем окремих країн світу, їх типологізацію, а також юридичні наукові дослідження в контексті сучасного плюралізму правових реальностей на основі порівняльно-правового методу, усвідомлювати витоки, генезис і сучасний стан функціонування юридичних явищ і процесів у зарубіжних правових системах і виявляти тенденції їх розвитку з метою запозичення позитивного правового досвіду у вітчизняну юридичну практику (ПРН – 18);

Критично оцінювати сучасний стан правового регулювання публічно-правових відносин, висловлювати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення конституційного та пов'язаних з ним інших галузей законодавства України, використовувати отримані навички в науково-педагогічній і професійній правозастосовній діяльності (ПРН - 19).

Знання, уміння, навички. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі доктора філософії повинні:

знати:

- поняття та сутність конституційного процесуального права;
- основні напрями розвитку виборчого та референдного процесу в Україні;
- порядок роботи та функції верховної ради України;

- особливості розвитку парламентаризму та його сутність;
- конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної ради з прав людини;
- конституційні засади діяльності Рахункової палати в Україні;
- правовий статус глави держави;
- конституційно-процесуальні засади організації Ради національної безпеки і оборони України;
- конституційно – процесуальні засади діяльності виконавчої влади в Україні;
- основні аспекти розвитку правосуддя в Україні;
- конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Конституційного Суду України;
- поняття конституційної скарги та порядок звернення до Конституційного суду України.

уміти:

- давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;
- аналізувати нормативно-правові акти України та давати правову оцінку;
- здійснювати співвідношення національного та міжнародного законодавства;
- формулювати шляхи та способи процесу інформатизації у галузі права
- визначати вплив правової регіоналізації та локалізації на національну правову систему;
- використовувати теоретичні знання в юридичній практиці;
- здійснювати правову експертизу національних та міжнародних правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки;
- формулювати шляхи, принципи, форми та методи трансформації правової системи України.

навички:

- використовувати понятійно-категоріальний апарат при вирішенні правових проблем;
- здійснювати власні наукові дослідження з проблем, що входить до предмету початкової дисципліни;
- застосувати теоретичні знання для високопрофесійного виконання службових обов'язків в процесі правореалізаційної та правозастосовної діяльності;
- практично застосовувати набуті знання при підготовці дисертаційного дослідження, наукових статей, тез;
- формулювати та обґрунтовувати правові висновки, пропозиції, рекомендації.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри конституційного права та прав

людини НАВС, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k003@naiau.kiev.ua.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 6	Галузь знань Право	(Major)	
	Спеціальність (081)		
Кількість розділів – 1		Рік підготовки	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 180		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Ступінь вищої освіти: доктор філософії	20 год.	0 год.
		Семінарські	
		60 год.	22 год.
		Практичні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		120 год.	120 год.
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

3. Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	Всього	у тому числі					всього	у тому числі			
		л	се м.	п.	С. р.	Місце провед		л	се м.	п.	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Розділ 1. Назва											
Тема 1. Предмет, джерела та система конституційно-процесуального права України	16	4	2	2	-	12	16		2		14
Тема 2. Виборчий та референдний процес в Україні	22	8	2	4	2	14	16		2		14
Тема 3. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Верховної Ради України	26	12	4	6	2	14	16		2		14
Тема 4. Законодавчий процес в Україні	16	4	2	2	-	12	16			2	14
Тема 5. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	20	6	2	2	2	14	16			2	14
Тема 6. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Рахункової палати в Україні	16	4	2	2	-	12	16			2	14
Тема 7. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Президента України та Ради національної безпеки і оборони України	20	6	2	4	-	14	14		2		12
Тема 8. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності виконавчої влади в Україні	22	8	2	4	2	14	16		2	2	12
Тема 9. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Конституційного Суду України	22	8	2	4	2	14	16		2	2	12
Всього:	180	60	20	30	10	120	142		12	10	120

Підсумковий контроль – екзамен

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ДЖЕРЕЛА ТА СИСТЕМА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Поняття і предмет «Конституційного процесуального права» як галузі права. «Конституційне процесуальне право» і «Конституційне право України»: спільне і відмінне у сутності понять та предметі правового регулювання. Метод правового регулювання даної галузі. Місце конституційного процесуального права в національній системі права України, зміст зв'язків з іншими галузями права.

Системно-структурна характеристика «Конституційного процесуального права» як галузі права та законодавства. Конституційні процесуальні норми, їх особливості та класифікація. Відмінності норм конституційного процесуального права від норм матеріального права та процесуальних норм інших галузей права. Проблеми реалізації конституційних процесуальних норм.

Конституційні процесуальні відносини: поняття та зміст, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти. Конституційні процесуальні строки: поняття, види, початок і перебіг.

Поняття та види конституційних процедур. Відповідальність у конституційно-процесуальному праві.

Джерела «Конституційного процесуального права». Конституція України як основа джерельної бази «Конституційного процесуального права».

Поняття і предмет «Конституційного процесуального права» як галузевої юридичної науки. Методологія, конкретні методи дослідження та завдання даної науки.

«Конституційне процесуальне право» як навчальна дисципліна; «Конституційне процесуальне право» та інші дисципліни конституційно-правового спрямування.

ТЕМА 2. ВИБОРЧИЙ ТА РЕФЕРЕНДНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.

Конституційно-процесуальні засади реалізації в Україні основних форм безпосередньої демократії.

Вибори як процес формування представницьких органів, обрання посадових осіб. Класифікація виборів. Законодавче регулювання порядку проведення виборів. Джерела виборчого права України. Реалізація принципів виборчого права та процесу.

Поняття виборчого процесу. Засади виборчого процесу. Виборча кампанія та її стадії: підготовча, основна, агітаційна, підсумкова. Визнання виборів такими, що не відбулися або недійсними. Гласність при підготовці і проведенні виборів. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення виборів.

Референдум - як інститут конституційного процесуального права України.

Порядок призначення всеукраїнського референдуму. Порядок утворення ініціативних груп з проведення референдумів. Реєстрація ініціативних груп. Порядок організації роботи ініціативних груп та збору підписів в підтримку проведення всеукраїнського референдуму. Підрахунок зібраних голосів громадян в підтримку проведення референдуму.

Особливості порядку призначення місцевих референдумів в Україні. Підготовка проведення місцевих референдумів. Порядок утворення та організація роботи комісій по проведенню місцевих референдумів.

Організація голосування та визначення результатів референдумів.

ТЕМА 3. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Порядок роботи Верховної Ради України. Конституційно-процесуальні засади формування органів Верховної Ради України.

Розгляд питань, пов'язаних з проведенням першої сесії Верховної Ради України нового скликання. Процедура вступу на посаду: прийняття присяги народним депутатом України. Формування депутатських груп і фракцій. Порядок формування коаліції депутатських фракцій. Обрання Голови Верховної Ради України та його заступників. Утворення, комітетів та тимчасових комісій Верховної Ради України, робочих груп Верховної Ради України.

Сесії Верховної Ради України. Розпорядок роботи. Порядок денний сесії. Ведення пленарних засідань. Прийняття рішень. Порядок надання слова. Організація розгляду питань. Порядок голосування.

Конституційно-правові основи організації діяльності комітетів Верховної Ради України. Порядок затвердження переліку комітетів Верховної Ради України, обрання та відкликання голів комітетів Верховної Ради України, затвердження персонального складу комітетів Верховної Ради України, порядок обрання заступників голів, секретарів та членів комітетів Верховної Ради України.

Організація засідань комітетів Верховної Ради України. Проведення спільних засідань декількох комітетів Верховної Ради України. Особливості проведення закритих засідань комітетів Верховної Ради України.

Юридична природа та процесуальні основи утворення тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України. Особливості організації роботи спеціальної тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України.

Організація роботи апарату Верховної Ради України.

Прийняття постанов та інших актів Верховною Радою України, її органами і посадовими особами. Здійснення Верховною Радою України контрольних функцій і повноважень. Розгляд депутатських запитів. Контрольна діяльність органів Верховної Ради України та народних депутатів України.

ТЕМА 4. ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Загальна характеристика законотворчого процесу в Україні (періодизація, розмежування основних стадій, необхідність покращення нормативно-правового регулювання законотворчого процесу в Україні).

Організація підготовки проектів законів в Україні: суб'єкти права підготовки законопроектів, особливості підготовки окремих законопроектів). Реалізація права законодавчої ініціативи. Процедура внесення підготовлених законопроектів до Верховної Ради України.

Розгляд законопроектів Верховною Радою України, процедурні особливості розгляду законопроектів у комітетах Верховної Ради України. Перше, друге та третє читання законопроектів у Верховній Раді України.

Підписання закону Президентом України. Порядок накладення Президентом України вето на прийнятті Верховною Радою України законопроекти. Порядок подолання парламентом вето Президента України.

Опублікування та введення в дію законів України.

ТЕМА 5. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Конституційно-процесуальна основа парламентського контролю за додержанням конституційних прав та свобод людини і громадянина. Зміст та мета парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Порядок призначення на посаду, звільнення з посади та припинення повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Організація діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Порядок утворення та організація діяльності секретаріату, консультативної ради та представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Процедура діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (права, обов'язки та акти реагування). Підстави для провадження справ та призначення перевірок. Порядок розгляду звернень Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. Щорічні та спеціальні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

ТЕМА 6. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ В УКРАЇНІ

Конституційно-процесуальна основа парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України. Принципи та завдання здійснення парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України.

Порядок формування, склад і структура Рахункової палати. Форми роботи Голови Рахункової палати, членів Рахункової палати: першого заступника Голови Рахункової палати і заступника Голови Рахункової палати, головних контролерів Рахункової палати та Секретаря Рахункової палати. Порядок реалізації повноважень Колегії Рахункової палати.

Організаційно-правові форми та методи діяльності Рахункової палати. Правові акти Рахункової палати – узагальнення та пропозиції. Засідання Колегії Рахункової палати. Правові акти Колегії Рахункової палати – постанови та висновки.

Порядок здійснення контрольних повноважень Верховної Ради України за діяльністю Рахункової палати.

ТЕМА 7. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА РАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Конституційно-процесуальна основа діяльності Президента України. Організація та проведення виборів Президента України. Вступ на посаду Президента України.

Організаційно-правові форми та методи роботи Президента України. Взаємодія Президента України з органами законодавчої влади, виконавчої влади, судової влади, органами місцевого самоврядування.

Організація роботи консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб при Президентові України.

Припинення повноважень Президента України. Підстави і процедури дострокового припинення повноважень Президента України.

Організація роботи Адміністрації Президента України.

Конституційно-процесуальна основа діяльності Ради національної безпеки і оборони України. Порядок формування Ради національної безпеки і оборони України. Організація роботи Апарату Ради національної безпеки і оборони України.

Організаційно-правові форми та методи діяльності Ради національної безпеки і оборони України. Засідання – основна організаційно-правова форма діяльності Ради національної безпеки і оборони України. Форми реалізації повноважень Голови Ради національної безпеки і оборони України, окремих членів Ради національної безпеки і оборони України та Секретаря Ради національної безпеки і оборони України. Порядок прийняття актів Ради національної безпеки і оборони України.

ТЕМА 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Конституційно-процесуальна основа діяльності Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади в Україні. Процедура формування, склад і структура Кабінету Міністрів України.

Організаційно-правові форми та методи роботи Кабінету Міністрів України. Засідання як основна організаційно-правова форма діяльності Кабінету Міністрів України.

Процедура реалізації повноважень Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів та міністрів Кабінету Міністрів України.

Конституційно-процесуальна основа діяльності центральних органів виконавчої влади в Україні: міністерств, служб, агентств, інспекцій та інших центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. Порядок їх утворення, реорганізації та ліквідації.

Конституційно-процесуальна основа діяльності місцевих державних адміністрацій в Україні. Порядок їх утворення та ліквідації.

ТЕМА 9. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Конституційно-правові основи порядку утворення Конституційного Суду України. Порядок обрання Голови Конституційного Суду України та його заступників. Утворення Колегій суддів Конституційного Суду України. Організація роботи Колегій суддів Конституційного Суду України.

Конституційне провадження в Україні: учасники, основні форми та етапи. Порядок звернення до Конституційного Суду України. Особливості реалізації суб'єктами конституційного провадження права на «конституційне подання» та права на «конституційне звернення».

Порядок відкриття провадження справ у Конституційному Суді України. Порядок розгляду справ на пленарному засіданні Конституційного Суду України. Порядок прийняття та процесуальні вимоги до змісту рішень, ухвал і висновків Конституційного Суду України.

Особливості провадження окремих категорій справ у Конституційному Суді України.

1. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Предмет, джерела та система конституційно-процесуального права України

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття і предмет конституційно-процесуального права як галузі права. Місце конституційно-процесуального права в системі права України
2. Система конституційно-процесуального права України.
3. Конституційно-процесуальні відносини: поняття та зміст, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти.
4. Джерела конституційно-процесуального права, їх оцінка та правова характеристика.
5. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна.
6. Тенденції розвитку науки конституційно-процесуального права України

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Метод конституційного регулювання.
2. Конституційно-процесуальне право як наука: становлення і розвиток.
3. Методологія, джерела та завдання науки конституційно-процесуального права.
4. Реалізація конституційно-процесуальних (процедурних) норм.
5. Процедура в конституційно-процесуальному праві. Процесуальна (процедурна) діяльність.
6. Стадійність в конституційно-процесуальному праві.
7. Конституційно-процесуальні строки: поняття, види, початок і перебіг.
8. Докази в конституційно-процесуальному праві. Недійсність в конституційно-процесуальному праві.

Тема 2. Виборчий та референдний процес в Україні

Семінарське заняття 1 – 2 год.

1. Поняття, принципи, стадії та строки виборчого процесу в Україні.
2. Порядок призначення виборів в Україні.
3. Процедури висування і реєстрації кандидатів на виборні посади в Україні.
4. Форми ведення передвиборної агітації. Обмеження та заборони проведення передвиборної агітації.
5. Організація голосування та встановлення результатів виборів.
6. Вступ на пост новообраних виборних посадових осіб

Семінарське заняття 2 – 2 год.

1. Поняття, принципи, стадії та строки референдного процесу в Україні.
2. Процедура призначення референдумів. Суб'єкти, які призначають всеукраїнський референдум. Особливості проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.
3. Процедура підготовки питань на референдум.
4. Порядок голосування і визначення підсумків референдуму.
5. Процедура реалізації рішень, прийнятих на референдумі. Порядок внесення змін до законодавчих та інших актів, які прийняті на референдумі.

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Форми прямої демократії.
2. Порядок обрання Президента України.
3. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
4. Порядок обрання народних депутатів України.
5. Порядок формування місцевих рад.

Тема 3. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Верховної Ради України

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Порядок формування Верховної Ради України. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Верховної Ради України.
2. Порядок роботи Верховної Ради України.
3. Процедура підготовки та проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання.
4. Процедура прийняття присяги народними депутатами України.
5. Чергові та позачергові сесії Верховної Ради України.

Семінарське заняття 2 - 2 год.

1. Конституційно-процесуальні засади формування органів Верховної Ради України.
2. Формування депутатських груп і фракцій. Порядок формування коаліції депутатських фракцій.
3. Обрання Голови Верховної Ради України та його заступників.
4. Порядок утворення комітетів Верховної Ради України.
5. Порядок утворення тимчасових комісій Верховної Ради України, робочих груп Верховної Ради України.

Семінарське заняття 3 - 2 год.

1. Процесуальні засади організації діяльності коаліції депутатських фракцій (груп), Погоджувальної ради депутатських фракцій (груп), опозиції.
2. Процесуальні засади організації діяльності комітетів Верховної Ради України.
3. Процесуальні засади організації діяльності тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України.
4. Організація роботи апарату Верховної Ради України.
5. Контрольна діяльність органів Верховної Ради України та народних депутатів України.

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Розкрийте форми роботи Верховної Ради України.
2. Формування та організація роботи Підготовчої депутатської групи.
3. Формування та організація роботи Лічильної комісії.
4. Формування та організація роботи Тимчасової президії першої сесії Верховної Ради.
5. Організація голосування на пленарних засіданнях Верховної Ради України

Тема 4. Законодавчий процес в Україні

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Поняття законодавчого процесу (законодавчої процедури)
2. Законодавча ініціатива: поняття, суб'єкти та процедура реалізації

3. Розгляд і прийняття законопроектів за процедурою трьох читань
4. Порядок підписання і оприлюднення (промульгації) законів
5. Процедура підготовки та прийняття конституційних законів

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Який порядок повторного розгляду Верховною Радою України законів, повернутих Президентом України?
2. Яка процедура відкликання законопроектів?
3. В яких офіційних джерелах відбувається публікація прийнятих законів України?
4. Які особливості розгляду законопроектів, визначених як невідкладні?
5. Яка процедура експертизи законопроектів?

**Тема 5. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини**

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Конституційно-процесуальна основа парламентського контролю за додержанням конституційних прав та свобод людини і громадянина
2. Порядок призначення на посаду, звільнення з посади та припинення повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
3. Порядок утворення та організація діяльності секретаріату, консультативної ради та представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
4. Процедура діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Зміст та мета парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.
2. Права, обов'язки та акти реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
3. Підстави для провадження справ та призначення перевірок Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.
4. Порядок розгляду звернень Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.
5. Щорічні та спеціальні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

**Тема 6. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності
Рахункової палати в Україні**

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Конституційно-процесуальна основа парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України.

2. Порядок формування, склад і структура Рахункової палати.
3. Форми та методи діяльності Рахункової палати
4. Форми та методи діяльності Колегії Рахункової палати

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Принципи та завдання здійснення парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України?
2. Форми роботи Голови Рахункової палати, членів Рахункової палати: першого заступника Голови Рахункової палати, заступника Голови Рахункової палати, головних контролерів Рахункової палати та Секретаря Рахункової палати.
3. Порядок реалізації повноважень Колегії Рахункової палати.
4. Правові акти Рахункової палати – узагальнення та пропозиції.
5. Порядок здійснення контрольних повноважень Верховної Ради України за діяльністю Рахункової палати.

Тема 7. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Президента України та Ради національної безпеки і оборони України

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Порядок проведення виборів Президента України. Процедура вступу на пост новообраного Президента України.
2. Підстави і процедури дострокового припинення повноважень Президента України.
3. Організація роботи Президента України як глави держави.
4. Організація роботи допоміжних органів і служб при Президентові України.

Семінарське заняття 2 – 2 год.

1. Конституційно-процесуальна основа діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
2. Порядок формування Ради національної безпеки і оборони України.
3. Засідання – основна організаційно-правова форма діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
5. Організація роботи Апарату Ради національної безпеки і оборони України.

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Конституційно-процесуальна основа діяльності Президента України.
2. Організаційно-правові форми та методи роботи Президента України.
3. Організація роботи Адміністрації Президента України.
4. Організаційно-правові форми та методи діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
5. Форми реалізації повноважень Голови Ради національної безпеки і оборони України, окремих членів Ради національної безпеки і оборони України та Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.
6. Порядок прийняття актів Ради національної безпеки і оборони України.

Тема 8. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності виконавчої влади в Україні

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Конституційно-процесуальна основа діяльності Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади в Україні.
2. Процедура формування, склад і структура Кабінету Міністрів України.
3. Організаційно-правові форми та методи роботи Кабінету Міністрів України.
4. Складення повноважень та відставка Кабінету Міністрів України.

Семінарське заняття 2 – 2 год.

1. Конституційно-процесуальна основа діяльності центральних органів виконавчої влади в Україні.
2. Порядок утворення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади в Україні.
3. Конституційно-процесуальна основа діяльності місцевих державних адміністрацій в Україні.
5. Порядок утворення та ліквідації місцевих державних адміністрацій в Україні.
6. Особливості здійснення місцевої державної виконавчої влади в м.Києві.

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Засідання як основна організаційно-правова форма діяльності Кабінету Міністрів України.
2. Процедура реалізації повноважень Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів та міністрів Кабінету Міністрів України.
3. Форми роботи центральних органів виконавчої влади в Україні.
4. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з Президентом України.
5. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з Верховною Радою України, сформованими нею органами та народними депутатами України.

Тема 9. Конституційно-процесуальні засади організації та діяльності Конституційного Суду України

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Конституційно-правові основи порядку утворення Конституційного Суду України.
2. Порядок обрання Голови Конституційного Суду України та його заступників.
3. Організація та діяльність Конституційного Суду України.
4. Організація роботи Колегій суддів Конституційного Суду України.

Семінарське заняття 2 – 2 год.

1. Конституційне провадження в Україні: учасники, основні форми та етапи.
2. Порядок підготовки справ до розгляду Конституційним Судом України.
3. Порядок розгляду справ Конституційним Судом України.
5. Порядок прийняття рішень та надання висновків Конституційним Судом України. Порядок виконання рішень Конституційного Суду України.

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Утворення Колегій суддів Конституційного Суду України.
2. Порядок звернення до Конституційного Суду України.
3. Особливості реалізації суб'єктами конституційного провадження права на «конституційне подання» та права на «конституційне звернення».
4. Порядок відкриття провадження справ у Конституційному Суді України.
5. Порядок розгляду справ на пленарному засіданні Конституційного Суду України.
6. Порядок прийняття та процесуальні вимоги до змісту рішень, ухвал і висновків Конституційного Суду України.
7. Особливості провадження окремих категорій справ у Конституційному Суді України.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

6.1. ПРАКТИКУМ

Тема 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ТА СУЧАСНА КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ

Реферати (доповіді):

1. Конституційно-процесуальне право як галузь права.
2. Конституційно-процесуальні норми: зміст, особливості та класифікація.
3. Санкції в конституційно-процесуальному праві.
4. Конституційно-процесуальне право як наука і навчальна дисципліна.
5. Конституція як основне джерело конституційно-процесуального права.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Обґрунтуйте як співвідносяться між собою «Конституційне процесуальне право» і «Конституційне право України»: спільне і відмінне у сутності понять та предметі правового регулювання.
2. Розкрийте методи правового регулювання «Конституційного процесуального права».
3. Встановіть місце конституційного процесуального права в національній системі права України, зміст зв'язків з іншими галузями права.

4. Здійсніть системно-структурну характеристику «Конституційного процесуального права» як галузі права та законодавства.
5. Висвітліть особливості конституційно-процесуальних норм.

Практичні завдання:

1. Схематично відобразіть систему конституційного процесуального права.
2. За допомогою таблиці порівняйте між собою конституційне право та конституційне процесуальне право.
3. Вирішіть запропоновані викладачем тестові завдання.
4. Проаналізуйте правову позицію Конституційного Суду України щодо розуміння принципу верховенства права (ст. 8 Конституції України). Рішення КСУ від 2 листопада 2004 року № 15-рп про призначення судом більш м'якого покарання.
5. Схематично відобразіть державотворчий процес в Україні: поняття, принципи, політико-правові засади та стадії державотворення.

Тема 2. ВИБОРЧИЙ ТА РЕФЕРЕНДНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Реферати (доповіді):

1. Порядок реалізації громадянами України виборчого права на виборах Президента України.
2. Проведення повторного голосування та повторних виборів Президента України
3. Оскарження рішень, дій та бездіяльності виборчих комісій.
4. Особливості проведення повторних та позачергових виборів народних депутатів України.
5. Організація місцевого референдуму.
6. Участь Центральної виборчої комісії в проведенні референдумів в Україні.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Сформулюйте поняття виборчої системи та особливості використання її в Україні.
2. Розкрийте процедуру утворення виборчих округів, виборчих дільниць на різних видах виборів в Україні.
3. Особливості організації виборів сільського, селищного, міського голови та старости.
4. Організація виборів міського голови столиці України-міта Києва.
5. Процедура оскарження результатів виборів до місцевих рад

Практичні завдання:

1. Відобразіть схематично переваги та недоліки пропорційної та мажоритарної виборчих систем.
2. Розкрийте схематично порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів ведення Державного реєстру виборців.

3. Здійснити формально-юридичний аналіз Рішення Конституційного Суду України від 19 квітня 2001 року № 4-рп у справі щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання.
4. Проаналізуйте практику Європейського Суду з прав людини щодо свободи вираження поглядів.

Тема 3. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Реферати (доповіді):

1. Види рішень Верховної Ради України та порядок їх прийняття.
2. Дотримання дисципліни та норм етики на пленарних засіданнях Верховної Ради України.
3. Формування депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Процедура прийняття постанов та інших актів Верховної Ради України.
2. Опублікування, зберігання законів, постанов та інших актів, прийнятих Верховною Радою України.
3. Порядок затвердження Верховною Радою України Державного бюджету України і контроль за його виконанням.
4. Порядок проведення Верховною Радою України урочистого засідання з приводу складення присяги Українському народові новообраним Президентом України.
5. Заслуховування Верховною Радою України щорічних та позачергових послань Президента України.
6. Процедура розгляду питань про затвердження Указів Президента України про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію.

Практичні завдання:

1. Здійснити формально-юридичний аналіз офіційного тлумачення частини другої статті 84 Конституції України в рішеннях Конституційного Суду України № 11-рп/98 від 07.07.98, № 16-рп/2003 від 14.10.2003
2. Вирішіть запропоновані науково-педагогічним працівником тестові завдання.
3. Здійснити формально-юридичний аналіз офіційного тлумачення положень частини першої статті 86 в рішеннях Конституційного Суду України № 4-рп/99 від 19.05.99, № 4-рп/2000 від 11.04.2000, № 4-рп/2002 від 20.03.2002, № 5-рп/2003 від 05.03.2003, № 16-рп/2003 від 14.10.2003.

Тема 4. ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Реферати (доповіді):

1. Правове регулювання законодавчого процесу в Україні. Поняття, види і форми.
2. Конституційний процес в Україні: поняття, ознаки та стадії.
3. Основні шляхи перегляду і внесення змін до Конституції України.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Місце і роль комітетів Верховної Ради України в законодавчому процесі.
2. Місце і роль народного депутата України в законодавчому процесі.
3. Нормотворчий процес в Україні: поняття та конституційно-правове регулювання
4. Порядок відкликання законопроектів.
5. Порядок визнання законопроектів відхиленими.
6. Альтернативні законопроекти.
7. Порядок зняття Верховною Радою України законопроектів з розгляду.

Практичні завдання:

1. Здійсніть формально-юридичний аналіз офіційного тлумачення частини другої статті 94 в рішеннях Конституційного Суду № 11-рп/98 від 07.07.98, № 6-рп/2008 від 16.04.2008.
2. Розкрийте схематично відмінність між конституційним, законодавчим та нормотворчим процесами.

**Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Реферати (доповіді):

1. Порядок фінансування діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
2. Гарантії діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
3. Удосконалення порядку розгляду звернень Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Несумісність посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
2. Обов'язки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
3. Виконання Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини функцій національного превентивного механізму.
4. Участь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у міжнародному співробітництві щодо дотримання прав людини.

Практичні завдання:

1. Зобразіть схематично контроль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави.
2. Здійсніть формально-юридичний аналіз Рішення Конституційного Суду № 5-рп/2000 від 18.04.2000.

Тема 6. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ В УКРАЇНІ

Реферати (доповіді):

1. Міжнародне співробітництво Рахункової палати.
2. Засідання Колегії Рахункової палати.
3. Правові акти Рахункової палати.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).
2. Повноваження Рахункової палати.
3. Права членів Рахункової палати.
4. Статус членів Рахункової палати та посадових осіб апарату Рахункової палати.
5. Засідання Рахункової палати.
6. Планування роботи Рахункової палати.
7. Допоміжні органи Рахункової палати.

Практичні завдання:

1. Зобразіть схематично структуру Рахункової палати.
2. Розкрийте аудит Рахункової Палати.
3. Зобразіть схематично відносини Рахункової Палати з іншими державними органами.

Тема 7. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА РАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Реферати (доповіді):

1. Взаємодія Президента України з Верховною Радою України.
2. Взаємодія Президента України з органами виконавчої влади України.
3. Взаємодія Президента України з органами судової влади України.
4. Взаємодія Президента України з органами місцевого самоврядування.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України.
2. Самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень.
3. Офіційні символи глави держави.
5. Державний Протокол та Церемоніал України.

6. Воєнна доктрина України.
7. Стратегія національної безпеки України.

Практичні завдання:

1. Зобразіть схематично структуру Адміністрації Президента України.
2. Зобразіть схематично структуру апарату РНБО.

**Тема 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ**

Реферати (доповіді):

1. Організація діяльності Кабінету Міністрів України.
2. Апарат міністерства.
3. Правові засади діяльності військово-цивільних адміністрацій.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Патронатна служба міністра.
2. Територіальні органи міністерства.
3. Колегія міністерства та інші консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи міністерства.
4. Акти центральних органів виконавчої влади України.
5. Порядок формування місцевих державних адміністрацій в м. Києві.

Практичні завдання:

1. Зобразіть схематично структуру Кабінету Міністрів України.
2. Зобразіть схематично систему центральних органів виконавчої влади України.
3. Зобразіть схематично систему місцевих державних адміністрацій.

**ТЕМА 9. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

Реферати (доповіді):

1. Форми звернення до Конституційного Суду України.
2. Порядок проведення пленарних засідань, засідань Конституційного Суду України.
3. Акти Конституційного Суду України.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Інститут конституційної скарги.
2. Окрема думка судді Конституційного Суду України.
3. Офіційне оприлюднення ухвал, рішень і висновків Конституційного Суду України.

Практичні завдання:

1. Зобразіть схематично структуру Конституційного Суду України.
2. Складіть конституційне звернення до Конституційного Суду України.

6.2. ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Поняття і предмет конституційно-процесуального права як галузі права. Місце конституційно-процесуального права в системі права України
2. Система конституційно-процесуального права України.
3. Конституційно-процесуальні відносини: поняття та зміст, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти.
4. Джерела конституційно-процесуального права, їх оцінка та правова характеристика.
5. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна.
6. Тенденції розвитку науки конституційно-процесуального права України.
7. Метод конституційного регулювання.
8. Конституційно-процесуальне право як наука: становлення і розвиток.
9. Методологія, джерела та завдання науки конституційно-процесуального права.
10. Реалізація конституційно-процесуальних (процедурних) норм.
11. Процедура в конституційно-процесуальному праві. Процесуальна (процедурна) діяльність.
12. Стадійність в конституційно-процесуальному праві.
13. Конституційно-процесуальні строки: поняття, види, початок і перебіг.
14. Докази в конституційно-процесуальному праві. Недійсність в конституційно-процесуальному праві.
15. Поняття, принципи, стадії та строки виборчого процесу в Україні.
16. Порядок призначення виборів в Україні.
17. Процедури висування і реєстрації кандидатів на виборні посади в Україні.
18. Форми ведення передвиборної агітації. Обмеження та заборони проведення передвиборної агітації.
19. Організація голосування та встановлення результатів виборів.
20. Вступ на пост новообраних виборних посадових осіб
21. Поняття, принципи, стадії та строки референдного процесу в Україні.
22. Процедура призначення референдумів. Суб'єкти, які призначають всеукраїнський референдум.
23. Особливості проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.
24. Процедура підготовки питань на референдум.
25. Порядок голосування і визначення підсумків референдуму.
26. Процедура реалізації рішень, прийнятих на референдумі. Порядок внесення змін до законодавчих та інших актів, які прийняті на референдумі.
27. Форми прямої демократії.
28. Порядок обрання Президента України.

29. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
30. Порядок обрання народних депутатів України.
31. Порядок формування місцевих рад.
32. Порядок формування Верховної Ради України.
33. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Верховної Ради України.
34. Порядок роботи Верховної Ради України.
35. Процедура підготовки та проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання.
36. Процедура прийняття присяги народними депутатами України.
37. Чергові та позачергові сесії Верховної Ради України.
38. Конституційно-процесуальні засади формування органів Верховної Ради України.
39. Формування депутатських груп і фракцій.
40. Порядок формування коаліції депутатських фракцій.
41. Обрання Голови Верховної Ради України та його заступників.
42. Порядок утворення комітетів Верховної Ради України.
43. Порядок утворення тимчасових комісій Верховної Ради України, робочих груп Верховної Ради України.
44. Процесуальні засади організації діяльності коаліції депутатських фракцій (груп), Погоджувальної ради депутатських фракцій (груп), опозиції.
45. Процесуальні засади організації діяльності комітетів Верховної Ради України.
46. Процесуальні засади організації діяльності тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України.
47. Організація роботи апарату Верховної Ради України.
48. Контрольна діяльність органів Верховної Ради України та народних депутатів України.
49. Розкриті форми роботи Верховної Ради України.
50. Формування та організація роботи Підготовчої депутатської групи.
51. Формування та організація роботи Лічильної комісії.
52. Формування та організація роботи Тимчасової президії першої сесії Верховної Ради.
53. Організація голосування на пленарних засіданнях Верховної Ради України
54. Поняття законодавчого процесу (законодавчої процедури)
55. Законодавча ініціатива: поняття, суб'єкти та процедура реалізації
56. Розгляд і прийняття законопроектів за процедурою трьох читань
57. Порядок підписання і оприлюднення (промульгації) законів
58. Процедура підготовки та прийняття конституційних законів
59. Порядок повторного розгляду Верховною Радою України законів, повернутих Президентом України.
60. Процедура відкликання законопроектів.
61. Особливості розгляду законопроектів, визначених як невідкладні.
62. Процедура експертизи законопроектів.

63. Конституційно-процесуальна основа парламентського контролю за додержанням конституційних прав та свобод людини і громадянина.
64. Порядок призначення на посаду, звільнення з посади та припинення повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
65. Порядок утворення та організація діяльності секретаріату, консультативної ради та представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
66. Процедура діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
67. Зміст та мета парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.
68. Права, обов'язки та акти реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
69. Підстави для провадження справ та призначення перевірок Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.
70. Порядок розгляду звернень Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.
71. Щорічні та спеціальні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
72. Конституційно-процесуальна основа парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України.
73. Порядок формування, склад і структура Рахункової палати.
74. Форми та методи діяльності Рахункової палати
75. Форми та методи діяльності Колегії Рахункової палати
76. Принципи та завдання здійснення парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України.
77. Форми роботи Голови Рахункової палати, членів Рахункової палати: першого заступника Голови Рахункової палати, заступника Голови Рахункової палати, головних контролерів Рахункової палати та Секретаря Рахункової палати.
78. Порядок реалізації повноважень Колегії Рахункової палати.
79. Правові акти Рахункової палати.
80. Порядок здійснення контрольних повноважень Верховної Ради України за діяльністю Рахункової палати.
81. Порядок проведення виборів Президента України. Процедура вступу на пост новообраного Президента України.
82. Підстави і процедури дострокового припинення повноважень Президента України.
83. Організація роботи Президента України як глави держави.
84. Організація роботи допоміжних органів і служб при Президентові України.
85. Конституційно-процесуальна основа діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
86. Порядок формування Ради національної безпеки і оборони України.

87. Засідання – основна організаційно-правова форма діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
88. Організація роботи Апарату Ради національної безпеки і оборони України.
89. Конституційно-процесуальна основа діяльності Президента України.
90. Організаційно-правові форми та методи роботи Президента України.
91. Організація роботи Адміністрації Президента України.
92. Організаційно-правові форми та методи діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
93. Форми реалізації повноважень Голови Ради національної безпеки і оборони України, окремих членів Ради національної безпеки і оборони України та Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.
94. Порядок прийняття актів Ради національної безпеки і оборони України.
95. Конституційно-процесуальна основа діяльності Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади в Україні.
96. Процедура формування, склад і структура Кабінету Міністрів України.
97. Організаційно-правові форми та методи роботи Кабінету Міністрів України.
98. Складення повноважень та відставка Кабінету Міністрів України.
99. Конституційно-процесуальна основа діяльності центральних органів виконавчої влади в Україні.
100. Порядок утворення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади в Україні.
101. Конституційно-процесуальна основа діяльності місцевих державних адміністрацій в Україні.
102. Порядок утворення та ліквідації місцевих державних адміністрацій в Україні.
103. Особливості здійснення місцевої державної виконавчої влади в м.Києві.
104. Засідання як основна організаційно-правова форма діяльності Кабінету Міністрів України.
105. Процедура реалізації повноважень Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів та міністрів Кабінету Міністрів України.
106. Форми роботи центральних органів виконавчої влади в Україні.
107. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з Президентом України.
108. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з Верховною Радою України, сформованими нею органами та народними депутатами України.
109. Конституційно-правові основи порядку утворення Конституційного Суду України.
110. Порядок обрання Голови Конституційного Суду України та його заступників.
111. Організація та діяльність Конституційного Суду України.
112. Організація роботи Колегій суддів Конституційного Суду України.
113. Конституційне провадження в Україні: учасники, основні форми та етапи.

114. Порядок підготовки справ до розгляду Конституційним Судом України.
115. Порядок розгляду справ Конституційним Судом України.
116. Порядок прийняття рішень та надання висновків Конституційним Судом України. Порядок виконання рішень Конституційного Суду України.
117. Утворення Колегій суддів Конституційного Суду України.
118. Порядок звернення до Конституційного Суду України.
119. Особливості реалізації суб'єктами конституційного провадження права на «конституційне подання» та права на «конституційне звернення».
120. Порядок відкриття провадження справ у Конституційному Суді України.
121. Порядок розгляду справ на пленарному засіданні Конституційного Суду України.
122. Порядок прийняття та процесуальні вимоги до змісту рішень, ухвал і висновків Конституційного Суду України.
123. Особливості провадження окремих категорій справ у Конституційному Суді України.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (курсіві, дипломні роботи)

Згідно навчального плану з дисципліни «Конституційне процесуальне право» курсових та дипломних робіт не передбачено.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ

Під час освітнього процесу використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, практичні, інноваційні.

Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка, тестовий контроль тощо.

9. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Вступ на пост новообраних виборних посадових осіб
2. Джерела конституційно-процесуального права, їх оцінка та правова характеристика.
3. Докази в конституційно-процесуальному праві. Недійсність в конституційно-процесуальному праві.
4. Законодавча ініціатива: поняття, суб'єкти та процедура реалізації.
5. Засідання – основна організаційно-правова форма діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
6. Засідання як основна організаційно-правова форма діяльності Кабінету Міністрів України.
7. Зміст та мета парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.
8. Конституційне провадження в Україні: учасники, основні форми та етапи.

9. Конституційно-правові основи порядку утворення Конституційного Суду України.
10. Конституційно-процесуальна основа діяльності Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади в Україні.
11. Конституційно-процесуальна основа діяльності місцевих державних адміністрацій в Україні.
12. Конституційно-процесуальна основа діяльності Президента України.
13. Конституційно-процесуальна основа діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
14. Конституційно-процесуальна основа діяльності центральних органів виконавчої влади в Україні.
15. Конституційно-процесуальна основа парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України.
16. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна.
17. Конституційно-процесуальне право як наука: становлення і розвиток.
18. Конституційно-процесуальні відносини: поняття та зміст, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти.
19. Конституційно-процесуальні засади формування органів Верховної Ради України.
20. Конституційно-процесуальні строки: поняття, види, початок і перебіг.
21. Контрольна діяльність органів Верховної Ради України та народних депутатів України.
22. Метод конституційного регулювання.
23. Методологія, джерела та завдання науки конституційно-процесуального права.
24. Обрання Голови Верховної Ради України та його заступників.
25. Організаційно-правові форми та методи діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
26. Організаційно-правові форми та методи роботи Кабінету Міністрів України.
27. Організаційно-правові форми та методи роботи Президента України.
28. Організація голосування на пленарних засіданнях Верховної Ради України.
29. Організація голосування та встановлення результатів виборів.
30. Організація роботи Адміністрації Президента України.
31. Організація роботи апарату Верховної Ради України.
32. Організація роботи апарату Ради національної безпеки і оборони України.
33. Організація роботи допоміжних органів і служб при Президентові України.
34. Організація роботи Колегій суддів Конституційного Суду України.
35. Організація роботи Президента України як глави держави.
36. Організація та діяльність Конституційного Суду України.
37. Особливості здійснення місцевої державної виконавчої влади в м. Києві.
38. Особливості провадження окремих категорій справ у Конституційному Суді України.

39. Особливості проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.
40. Особливості реалізації суб'єктами конституційного провадження права на «конституційне подання» та права на «конституційне звернення».
41. Особливості розгляду законопроектів, визначених як невідкладні.
42. Підстави для провадження справ та призначення перевірок Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.
43. Підстави і процедури дострокового припинення повноважень Президента України.
44. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Верховної Ради України.
45. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з Верховною Радою України, сформованими нею органами та народними депутатами України.
46. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з Президентом України.
47. Поняття законодавчого процесу (законодавчої процедури)
48. Поняття і предмет конституційно-процесуального права як галузі права. Місце конституційно-процесуального права в системі права України
49. Поняття, принципи, стадії та строки виборчого процесу в Україні.
50. Поняття, принципи, стадії та строки референдного процесу в Україні.
51. Порядок відкриття провадження справ у Конституційному Суді України.
52. Порядок голосування і визначення підсумків референдуму.
53. Порядок звернення до Конституційного Суду України.
54. Порядок здійснення контрольних повноважень Верховної Ради України за діяльністю Рахункової палати.
55. Порядок обрання Голови Конституційного Суду України та його заступників.
56. Порядок обрання народних депутатів України.
57. Порядок обрання Президента України.
58. Порядок підготовки справ до розгляду Конституційним Судом України.
59. Порядок підписання і оприлюднення (промульгації) законів.
60. Порядок повторного розгляду Верховною Радою України законів, повернутих Президентом України.
61. Порядок призначення виборів в Україні.
62. Порядок призначення на посаду, звільнення з посади та припинення повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
63. Порядок прийняття актів Ради національної безпеки і оборони України.
64. Порядок прийняття рішень та надання висновків Конституційним Судом України. Порядок виконання актів Конституційного Суду України.
65. Порядок прийняття та процесуальні вимоги до змісту рішень, ухвал і висновків Конституційного Суду України.
66. Порядок проведення виборів Президента України. Процедура вступу на пост новообраного Президента України.
67. Порядок реалізації повноважень Колегії Рахункової палати.

68. Порядок роботи Верховної Ради України.
69. Порядок розгляду звернень Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.
70. Порядок розгляду справ Конституційним Судом України.
71. Порядок розгляду справ на пленарному засіданні Конституційного Суду України.
72. Порядок утворення комітетів Верховної Ради України.
73. Порядок утворення та ліквідації місцевих державних адміністрацій в Україні.
74. Порядок утворення та організація діяльності секретаріату, консультативної ради та представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
75. Порядок утворення тимчасових комісій Верховної Ради України, робочих груп Верховної Ради України.
76. Порядок утворення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади в Україні.
77. Порядок формування Верховної Ради України.
78. Порядок формування коаліції депутатських фракцій.
79. Порядок формування місцевих рад.
80. Порядок формування Ради національної безпеки і оборони України.
81. Порядок формування, склад і структура Рахункової палати.
82. Права, обов'язки та акти реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
83. Правові акти Рахункової палати.
84. Принципи та завдання здійснення парламентського контролю за використанням коштів Державного бюджету України.
85. Процедура в конституційно-процесуальному праві. Процесуальна (процедурна) діяльність.
86. Процедура відкликання законопроектів.
87. Процедура діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
88. Процедура експертизи законопроектів.
89. Процедура підготовки питань на референдум.
90. Процедура підготовки та прийняття конституційних законів
91. Процедура підготовки та проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання.
92. Процедура призначення референдумів. Суб'єкти, які призначають всеукраїнський референдум.
93. Процедура прийняття присяги народними депутатами України.
94. Процедура реалізації повноважень Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів та міністрів Кабінету Міністрів України.
95. Процедура реалізації рішень, прийнятих на референдумі. Порядок внесення змін до законодавчих та інших актів, які прийняті на референдумі.

96. Процедура формування, склад і структура Кабінету Міністрів України.
97. Процедури висування і реєстрації кандидатів на виборні посади в Україні.
98. Процесуальні засади організації діяльності коаліції депутатських фракцій (груп), Погоджувальної ради депутатських фракцій (груп), опозиції.
99. Процесуальні засади організації діяльності комітетів Верховної Ради України.
100. Процесуальні засади організації діяльності тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України.
101. Реалізація конституційно-процесуальних (процедурних) норм.
102. Розгляд і прийняття законопроектів за процедурою трьох читань
103. Система конституційно-процесуального права України.
104. Складення повноважень та відставка Кабінету Міністрів України.
105. Стадійність в конституційно-процесуальному праві.
106. Утворення Колегій суддів Конституційного Суду України.
107. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
108. Форми ведення передвиборної агітації. Обмеження та заборони проведення передвиборної агітації.
109. Форми прямої демократії.
110. Форми реалізації повноважень Голови Ради національної безпеки і оборони України, окремих членів Ради національної безпеки і оборони України та Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.
111. Форми роботи Верховної Ради України.
112. Форми роботи Голови Рахункової палати, членів Рахункової палати: першого заступника Голови Рахункової палати, заступника Голови Рахункової палати, головних контролерів Рахункової палати та Секретаря Рахункової палати.
113. Форми роботи центральних органів виконавчої влади в Україні.
114. Форми та методи діяльності Колегії Рахункової палати
115. Форми та методи діяльності Рахункової палати
116. Формування депутатських груп і фракцій.
117. Формування та організація роботи Лічильної комісії.
118. Формування та організація роботи Підготовчої депутатської групи.
119. Формування та організація роботи Тимчасової президії першої сесії Верховної Ради.
120. Чергові та позачергові сесії Верховної Ради України.
121. Щорічні та спеціальні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

10. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

10.1. Нормативне підґрунтя встановлення рейтингу компетентності здобувача вищої освіти

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача вищої освіти, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	екзамен	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%

10.2. Рейтинг компетентності здобувач вищої освіти з навчальної дисципліни

Рейтинг компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою.

Якщо здобувач вищої освіти виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Якщо сумарний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

10.2.1. Рейтинг з навчальної роботи здобувача вищої освіти

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, семінарські заняття) та *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 0 до 5. Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний

¹Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума 55+35+20=110, *загальний рейтинг компетентності курсанта* (слухача, студента) 100 балів.

працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями(табл. 1).

Таблиця 1

**Характеристика оцінювання рівня
компетентності здобувача вищої освіти**

Бали	Критерій оцінювання компетентності
0	Незадовільний рівень компетентності. У здобувача вищої освіти відсутні знання навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.
1²	Мінімальний рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
2³	Недостатній рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має безсистемні знання, допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Достатній рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має базові знання з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Добрий рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь

²Здобувачу вищої освіти слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

³Здобувачу вищої освіти слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

	<p>надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.</p>
5	<p>Відмінний рівень компетентності. Здобувач вищої освіти має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.</p>

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти, з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача вищої освіти, отриманого на семінарських заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни та помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача вищої освіти визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача вищої освіти з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁴. **При визначенні середнього балу здобувача вищої освіти необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні здобувачем вищої освіти не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі невиконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача вищої освіти менший 2,5 здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість яку зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни з яких не має відповідних балів.**

⁴Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувача вищої освіти має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 0 балів (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач вищої освіти був у добовому наряді отримав Н яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+0+4+3+4):5=2,8$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти буде $2,8 \times 12 = 33,6 \approx 34$.

10.2.2. Рейтинг з підсумкового контролю здобувача вищої освіти

Відповідно до навчального плану *підсумковий* контроль з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою передбачений у формі екзамену.

Екзамен із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу вищої освіти. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачів вищої освіти становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів вищої освіти у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни⁵.

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями(табл. 1).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувачів вищої освіти визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу курсанта (слухача, студента) отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача вищої освіти з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁶.

10.2.3. Рейтинг наукової роботи здобувача вищої освіти

За результатами семестрової наукової роботи здобувача вищої освіти його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувача вищої освіти нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувач вищої освіти

⁵Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

⁶Наприклад, здобувач вищої освіти відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 2 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5+2):4) \times 8 = 28$. Або інший приклад, здобувач вищої освіти відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5):3) \times 8 = 32$. Або ще приклад, здобувач вищої освіти відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((4+5):2) \times 8 = 36$.

<i>Результати творчої роботи здобувач вищої освіти</i>	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт здобувача вищої освіти факультету (інституту), приз за експонат на виставці курсантських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

10.3. Фіксація результатів компетентності здобувач вищої освіти

Для занесення результатів компетентності здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти та ECTS оцінками (табл. 3).

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним

			критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перекладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

11. Рекомендована література

11.1. Нормативно-правові акти

1. Виборчий кодекс України: Закон України від 19.12.2019 URL/ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Декларація прав національностей України: прийнята Верховною Радою України 1 листопада 1991 року // ВВР Української РСР. 1991. №53. Ст. 799.
3. Загальна декларація прав людини: URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Конституційний договір про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України: укладений 8 червня 1995 року між Верховною Радою України і Президентом України // ВВР. 1995. №18. Ст. 133.
5. Конституційний Суд України. Рішення. Висновки 1997–2001 / Відповід. редактор канд. юрид. наук П.Б.Євграфов. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 512 с.
6. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. із змінами // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права / В кн.: Права людини. Основні міжнародно-правові документи. Київ, 1989.
8. Про Автономну Республіку Крим: Закон України від 17 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 11. Ст. 69.
9. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08 липня 2011 року // Офіційний вісник України від 12.08.2011. 2011. № 59. Стор. 83. Ст. 2347
10. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10 лютого 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. №29. Ст. 191.
11. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 06.11.2012 року // Офіційний вісник України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5475-17#Text>
12. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65.
13. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

14. Про запобігання корупції: Закон України № 1700-VII від 14.10.2014 р./ UPL: : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
15. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України; План, Заходи від 23.11.2015 № 1393-р // www.rada.gov.ua
16. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
17. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
19. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
20. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422/96-%D0%B2%D1%80#Text>
21. Про міжнародні договори України: Закон України // ВВР. 1994. № 10. Ст. 45.
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 25. Ст. 20 (з змінами та доповненнями).
23. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190.
24. Про національні меншини в Україні: Закон України // ВВР. 1992. № 36. Ст. 529.
25. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областях: Закон України № 1680-VII від 16.09.2014 р. UPL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>
26. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент): Закон України від 10.09.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
27. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
28. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 422 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 179.
29. Про прокуратуру: Закон України від 10 жовтня 2014 р. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
30. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 35. Ст. 237.
31. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
32. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України 10 лютого 2010 UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
33. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України // ВВР. – 1991. - № 25. - Ст. 283

34. Про службу в органах місцевого самоврядування: проект Закону України № 2489 від 20.03.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54569
35. Про співробітництво територіальних громад: Закон України № 1508-VII від 17.06.2014 р. UPL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
36. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 40. Ст. 290.
37. Про статус народних депутатів України: Закон України від 22 бер. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 42. Ст. 212.
38. Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 №5/2015 UPL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
39. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 // Відомості Верховної Ради України. 2010. N 41-42, N 43, N 44-45. - Ст.529.
40. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2014. UPL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
41. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.
42. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Стор. 1696.
43. Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року №20-рп/2010. У справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України“ від 8 грудня 2004 року № 2222–IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України)

11.2. Основні доктринальні джерела:

1. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / За заг. ред. проф. Олійника А.Ю. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 554 с.
2. Антологія української юридичної думки. Том 4. Конституційне (державне) право / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. Київ, 2004. 599 с.
3. Бертні Ф., Буала П. Права людини та професійна етика. Київ: Вид Захарченко В., 2011.
4. Бисага Ю. М., Крегул Я. М., Куцин М. М., Нечипорук Г. Ю.Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження: монографія. Видавничий дім "Гельветика", 2020. 262 с.
5. Бородін Є., Оносенко І. Реалізація права громадянина на службу в органах місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2016, Вип. 2 (29), С. 167-175

6. Букач В.В., Олійник А.Ю. Конституційні політичні права та свободи людини і громадянина в Україні: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 172 с.
7. Гришко Р.Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні у напрямку децентралізації управління: дис... канд. наук держ. управ. Запоріжжя., 2017. 208 с.
8. Гультай М. М. Захист прав і свобод людини та громадянина Конституційним Судом України. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. / Н. В. Аніщук, М. В. Афанасьєва, Н. М. Бакаянова та ін. ; за заг. ред. А. Р. Крусян та А. А. Єзерова. Київ : Юрінком Інтер, 2018 С. 438-456.
9. Гультай М. М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права та філософські концепції: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
10. Гультай М., Федоренко Т. Уніфікація міжнародних і національних стандартів з прав людини: інститут конституційної скарги (теоретичне обґрунтування та сучасний стан). Вісник Конституційного Суду України. 2018. №3. С.162-174.
11. Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: курс лекцій / М. М. Гультай. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 269 с.
12. Калиновський Б. Конституційна реформа: теоретичні й правові основи. *Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи* : зб. матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 16 жовтня 2020 р.) / Упоряд. І.Д. Софінської. Львів : Каменяр, 2020. С. 123-126.
13. Калиновський Б.В. Відповідальність органів та посадових осіб місцевої публічної влади в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. №1 (15). С. 25–39.
14. Калиновський Б.В. Децентралізація компетенції місцевої публічної влади в Україні. Колективна монографія. *Децентралізація публічної влади: теорія, практика, зарубіжний досвід*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 176 с. С. 36-49.
15. Калиновський Б. В. Місцева публічна влада в Україні: конституційно-правові засади функціонування та розвитку : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. 426 с.
16. Калиновський Б.В. Місцева публічна влада в Україні: поняття та сутність. *Децентралізація публічної влади: національний та зарубіжний досвід* : Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 6 листопада 2020 р. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2020. 116 с.
17. Камінська Н. В., Сьох К. Я. Забезпечення прав громадян на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади та євроінтеграції: монографія. Київ, 2018. 265 с.

18. Камінська Н., Букач В. Конституційні гарантії захисту прав і свобод людини і громадянина від корупційних проявів *Наук. вісник НАВС*. 2017. №2
19. Карпачова Н.І. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні (Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини). Київ, 2000.
20. Коваленко В. Ф., Товста С. П. Конституційне право та конституційна інженерія в сучасних українських реаліях. *Імідж сучасного педагога*. 2019. №. 3 (186). С. 14-18.
21. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник/ 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 504 с.
22. Коментар до Конституції України: Науково-практичний коментар /В.Б. Аверьянов, О.В. Батанов, Ю.В. Баулын та ін.; Ред. Кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. Харків: Видавництво «Право»; К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 808 с.
23. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. В.Л. Федоренка. 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В.М. Шаповала. Київ: 2012. 727 с.
24. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях: навч. посіб. / Є. І. Григоренко, О. С. Передерій. Харків: ХУПС, 2010. 171 с.
25. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. Стрижак. Київ: Ін Юре, 2010. 629 с.
26. Конституційне право України: навчально-методичний посібник URL: http://dcmaup.com.ua/assets/files/konstitucijne-pravo-ukraini_nmp_2020.pdf
27. Конституційне право України : підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, В.П. Колісник та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
28. Крегул Ю., Батрименко В. Реформування місцевого самоврядування в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. №1. С.17
29. Кузнєцов Е. А., Кузнєцова З. В. Впровадження принципівконституціоналізму менеджменту в Україні. Право, економіка та управління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку : матер.Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю економіко-правового ф-ту ОНУ імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 14-15 верес. 2018 р.) / ОНУімені І.І. Мечникова; відп. ред. І. А. Ломачинська, А. В. Смітюх. О.:Фенікс, 2018. С.486-490.23.
30. Кузнєцова З.В. Співвідношення внутрішнього та зовнішньогосуперенітету держави. Політико-правова доктрина державногосуперенітету в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю зі дня народженнядоктора юридичних наук, професора Л.М. Стрельцова (25.10.1918 – 3724.03.1979), м. Одеса, 26 жовтня 2018 року. О.: Видавничий дім«Гельветика», 2018. с.156-160
31. Лабенська Л.Л. Взаємодія депутатів місцевих рад із сільським, селищним, міським головою: деякі питання // *Право України*.2003. № 11. С. 23.

32. Мельничук О.С. Міська правова система: теоретичні та нормативні засади. - Одеса: Фенікс, 2015.
33. Права людини: інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України / А.С.Головін. Київ: Логос, 2012. 369 с.
34. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика / Відп. ред. В.Ф.Погорілко: Монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України: А.С.К., 2003. 652 с.
35. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020. Монографія. Ужгород: ТОВ "РІК-У", 2020. 384с.
36. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повнийкурс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с..
37. Сьох К. Я. Пріоритетні напрями реформи системи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади/ К. Я. Сьох // Правові реформи в Україні: реалії сьогодення: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 31 жовт. 2017 р.) Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 83-87.
38. Сьох К.Я. Конституційне право громадян на службу в органах місцевого самоврядування/ дисерт....кан.юр.н. Київ. 2015. 225 с.
39. Сьох К.Я. Механізм реалізації права громадян України на державну службу в органах державної влади України/ *Південноукраїнський правничий часопис*. №1. 2020. С. 136 - 139
40. Сьох К.Я. Реформи у сфері децентралізації влади: д-освід Польщі для України. *Наше право. Спеціалізоване видавництво*. №1, 2018. С. 48-52
41. Тетарчук І., Дяків Т. Конституційне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К., Центр учбової літератури, 2020.218 с
42. Фрицький О.Ф. Муніципальне право України: Підручник для юридичних вищих учбових закладів. Київ: Юрінком Інтер, 2004.
43. Шаповал В.М. Сучасний конституціоналізм: Монографія. Київ: Юридична фірма «Салком», Юрінком Інтер, 2005. 560 с

11.3. Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».